

Ter Vischvangst uitgevaren

Naar de Portugeesche Kust

door Ferd. DE SMEDT

Voor de tweede maal ging ik ter vischvangst met een trawler der Oostendsche reederij.

Waarom? Wel, omdat de eerste reis me danig had befallen.

Dan moet men toch wel van de zee houden om haar zoo vrijwillig voor vele, vele dagen boven het land te verkiezen? Inderdaad, ik houd van de zee en ik houd van de visschers. Ik heb overigens op zee zooveel geleerd en zooveel diepe menschenkennis opgedaan.

Ja zeker, boeken, tijdschriften, dagbladen brachten ons meerdere mededeelingen omtrent de zee: als natuur-

element, omtrent de rijkdommen die ze voor ons verborgen houdt, omtrent de koenheid der zeevaarders, en zoo meer. Wij gingen toch zelf, van kindsbeen af, de « zee » zien. Maar wat heeft dit alles te beduiden bij het werkelijke leven op zee!

En, dan was het niet om de zee alleen. De menschen, die met vereende krachten haar hun levensonderhoud ontrukken, die waren evenveel, en meer, het leeren kennen waard.

Men kan zich niet inbeelden wat het leven, het arbeidsleven op zee is. Nog veel minder kan men zich een voorstelling maken van de aangeboren zachtheid, de rondborstigheit, het erkentelijkheidsgevoel, den visschersmenschen eigen en de groote toewijding door hen aan den dag gelegd.

* * *

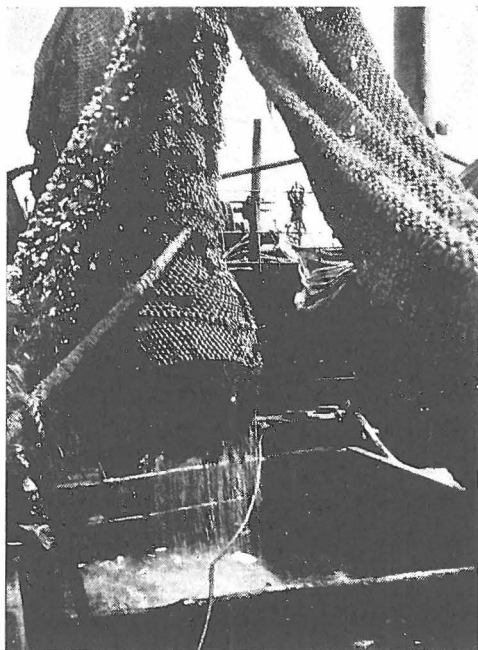
Een episode uit de drie-weken-reis zal een klein idee geven van wat de vischvangst vergt aan energie en offering en hoe schamel men de opbrengst betaalt van dezen gevaarvollen arbeid.

Ik had de gelegenheid met den goeden trawler « Filip Coenen » van wal te steken. Het schip heeft een lengte van 38 meter, een breedte van 7 meter en een diepgang van 3.5 à 4.5 meter. De inhoud is 726 ton. Geen hoekje of geen plekje is onbenuttigd.

Na vier dagen varen lagen we vóór Mondigo en Figueira da Foz aan de Portugeesche kust.

De vischvangst is begonnen.

Van de brug klinkt het « Winden ».

De netzak met visch boven dek.

De visch ligt op het dek.

De man van de wacht gaat naar het logies der matrozen en roept uit volle longen in het nauwe, donkere, diepe gat met ijzeren trapstangen.

Reeds is de stuurman aan de winde, laat even den stoom blazen en staat dan als flinke visscherskerel, met de oliejak aan, de laarzen tot boven de knieën, den Zuidwesterhoed diep over den kop gehaald en netjes over de kraag gevat, en kijkt en wacht tot weer de kloeke stem van den schipper zich zal laten hooren.

De mannen duiken op, allen in hun oliefrak, die bijna tot aan de enkels rijkt en wijd-stijf rond de lijven staat.

Het rinkelt op de brug; in de stikkend-heete diepte van het schip, waar duivelmenschen wroeten en de machien haar onvermoeibare leden schudt, is iedereen op post, om op het eerste teeken te gehoorzamen, in het veranderen van de snelheid.

Midden op de boot staan de mannen gereed om 't net in te halen.

Nogmaals klinkt het donderend over het dek: « Winden ».

De winde gaat aan 't krijschen; het schip wordt door den « schipper » juist gestuurd en maakt een cirkelvormige zwenking, die men eerst bemerkt wanneer men aandachtig het nagelaten schroefspoor in het water volgt.

Daar gaat het merk der laatste 25 vadems door. Een langgerekt « Oh ! » verwittigt den windsman. Men haalt niet verder in; een nieuwe zwenking van het schip; vertraagde gang; de schommeling neemt ernstig toe; langs de inhaalzijde slaat elk oogenblik het water over boord; de mannen blijven pal.

« Stop » rinkelt het naar beneden; « Haal aan ! » en de winde draait en haalt uit volle kracht; met bruuske sprongen kapt het schip in 't water; hooge golven rollen aan en scheren langs den boord of zwalpen ineens over en doen de mannenbeelden druipen. Zij glimlachen even om het nutteloos geweld. Het achtersleepberd komt boven water en slingert rond, en bonkt geweldig tusschen zijn ophaalstangen.

Het net moet hersteld worden.

Vlug als de kat, springt een man op de borstwering en klampt zich aan het natte touwwerk, wijl een openspattende golf hem oversproeit. Doch reeds is 't werk verricht : het berd hangt veilig aan de zware keten.

Nu ook wordt het voorberd nader toegehaald en hangt weldra boven de zee aan de katrol te bengelen.

Een groote, sterke matroos, doch van de jongsten niet meer, staat met een juistberekenden sprong op den boord, hangt zich voorover, moet met een groote inspanning het te ver uithangend touw grijpen, terwijl met toenevend geweld, het zijwaarts slingeren van het schip voortgaat, zoodat ik vrees dat het « water scheppen » zal. Verwoed klotsen de baren open tegen het berd, overstroomden eens duchtig den man die met gemeten bewegingen de koord heeft gevat en nu losmaakt. Handen grijpen haar op dek en daar gaat het nu met de winde om 't net dicht naar boord te trekken.

Daar komt het midden-onderdeel reeds op de borstwering liggen. Een vlug manoeuvre : de groote koorden komen vrij, het net wordt vastgeklampt. 't Is tijd, want in een vervaarlijke slinging raakt de boord het watervlak ; een groote golf tracht in een ruk het net weer weg te werpen.

Zicht in de vischmijn te Oostende. (Foto Acta).

Doch neen, druipend nat staan daar de mannen, de « schipper » in het midden en klampen met hun klauw-gekromde vingers 't netwerk vast.

Ineens, een « hop » en allen te gelijk met al hun spierkracht, halen bij, en lukken er in een deel van 't net weer in te halen. Maar de zee, in zijn woeste aanvallen, tracht hen het net te ontrukken.

Daar lukt de verbolgene ; weer is het tuig een eind in 't water medegesleurd ; maar met een stalen wilskracht staan de mannen schrap, en klauwen vaster nog hun stram gekromde vingers door de touwen en dan ineens, weer nijdig snokkend met een brullend « go ! » veroveren zij meer op de golven, die dansen, en springen, en spleiten tegen den wand.

Minuten lang gaat het zoo voort ; het ziedend water, dat kokend schuimt en over het dek zweept, en slaat en slingert, alom het lijf der mannen, over hun koppen, in 't aangezicht, vermag niet der visschers taatheid te breken.

De kerels houden hun prooi ; wel worden zij tot aan den boord soms meegeerukt, maar nimmer lossen zij hun net ! Hier en daar in de mazen ziet men zilver-geschubde visschen met wijd-open muilen hangen.

De korrezak licht op in 't water en zwalpt nader. Meer visschen zitten er in, die witgebuikt in 't mazenruim van 't net te drijven liggen.

Maar daar hangen drie mannen half over de borstwering en plonsen bovenarms in 't water. Met vlugge grepen willen zij een koord rond het net slaan om den vischzak op te halen. Zie hoe 't water over hun schouders kletst, hoe 't perelt op hun ruiggehaarde, bruinverschrooide wezens.

Het « oog » is gelegd, de

De vischmijn te Oostende.

(Foto Acta).

haak der katrol zit er aan en « Winden » gaat het weer.

Langzaam rijst uit 't water de vischzak, manshoog, bol-dik en bengelt over het dek.

De mannen komen schuddend nader, als wilden zij, net als de eenden, het water van hun oliejak-pluimen schudden ! Breed en zwaar stappend met de grove, sterke laarzen, loeren zij naar wat er wel zal medegekomen zijn uit de diepte.

Een ruk, en daar stort uit den geopenden zak een gladde, krawietelende boel van groote en kleine visschen, schelpen, kreeftjes; zilverglanzende, witgebuiкте, donkergrijze, bleekgeel groene zeebewoners liggen neergesmaakt tusschen de schotten op het dek, of wippen nog eens omhoog, of liggen met volle geweld lucht te zuigen !

De mannen staan er tusschen in tot boven de enkels ; moeten schurend met de laarzen, de visch wegduwen om vooruit te kunnen en er niet te veel op te trappen.

Geen tijd te verliezen ! Vlug wordt het net dichtgemaakt ; in der haast had men nog twee gaatjes dichtgestopt. De zak wordt nauwkeurig overzien wijl hij traag omhoog geheschen wordt. Se-kuur en noodzakelijk werk, waarvan het verlies van een gansche en misschien uitstekende vangst, afhangt.

Vier ijzer-gespierde mannen werpen met een ruk den korrezak over boord, langzaam volgt nu 't middendeel, en weer ziet men stilaan het net opdrijven, tot de sleepberden ten laatste ook weer in zee plonsen, met het donderend geraas van hun zware ketens over het ijzer katrolwerk, en de winde laat de kabels uit.

* * *

De visch, in de mijn van Oostende, wordt door de groote handelaars « ingeslagen », soms aan spotprijzen !

Net of het leven der visschers zonder waarde is.

Onmiddellijk na de aankomst, wordt de vangst aan wal gebracht

(Foto Acta).